

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖/๒๕๕๑

วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ส่งยุบพรรคมวลชน

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่อง ขอให้ส่งยุบเลิกพรรคการเมืองตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาออกคำสั่งยุบพรรคมวลชน ซึ่งมีความเป็นมาดังต่อไปนี้

๑) วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคมวลชนมีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่

และ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคมวลชน (ร้อยตำรวจเอก เฉลิม อยู่บำรุง) มีหนังสือแจ้งมติพรรคไปยังหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ (พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ) เพื่อขอให้รวมพรรคมวลชนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมสองคนเข้ากับพรรคความหวังใหม่ ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

๒) วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคความหวังใหม่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงการรวมพรรคการเมืองทั้งสอง และได้ดำเนินการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคมวลชนทั้งสองคน สมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคความหวังใหม่ตามมาตรา ๔๕ ฉ วรรคหนึ่ง (๑) ของพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วจึงขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการต่อไป

๓) วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคมวลชนและหัวหน้าพรรคความหวังใหม่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองถึงการรวมพรรคการเมืองทั้งสอง และได้ดำเนินการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคมวลชนทั้งสองคนสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคความหวังใหม่ตามมาตรา ๔๕ ฉ วรรคหนึ่ง (๑) ของพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วจึงขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการต่อไป

๔) วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

๕) วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ หัวหน้าพรรคมวลชนได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการสอบสวนและยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลฎีกามีคำสั่งยุบเลิกพรรคมวลชนตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคสาม ต่อไป

๖) วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคมวลชนตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

จากความเป็นมาของการรวมพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่ดังกล่าวเกิดขึ้นในช่วงเวลาระหว่างวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ และวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นเวลาที่ต้องอาศัยพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ๒ ฉบับ ต่อเนื่องกันคือ พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔

ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคสาม กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจออกคำสั่งยุบเลิกพรรคการเมือง ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ ระบุว่า “พรรคการเมือง ย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น.....”

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๓ วรรคสาม ยังกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ โดยระบุว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใด เลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้” และมาตรา ๑๑๘

วรรคหนึ่ง (๕) ระบุว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ..... (๕) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก.....” และในบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) ระบุว่า “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้.....(๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมีให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกของพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งมาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง” ตามที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ในมาตราต่างๆ ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ และมาตรา ๓๒๘ วรรคหนึ่ง (๒) กล่าวไว้ในลักษณะที่ให้อำนาจในการยุบเลิกพรรคการเมืองด้วยเหตุต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งอนุวัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๒๘ (๒) ดังกล่าว ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามเหตุที่เกิดขึ้นในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้และสั่งให้ยุบพรรคมวลชนตามที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอมาได้

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ